

kunst & media

Kunstgalerieën over de hele wereld bezoeken vanachter je computer

27

Kunstenaar Dennis Oppenheim overleden

NEW YORK – De Amerikaanse conceptuele, *body art*- en *land art*-kunstenaar Dennis Oppenheim (72) is in New York overleden. Oppenheim geldt als één van de belangrijkste Amerikaanse kunstenaars van de jaren zestig en zeventig. Hij was ook performancekunstenaar en experimenteerde al vroeg met het gebruik van video.

‘Ik kan een engel of een duivel zijn’

Flamencodanser Joaquín Grilo is verknocht aan Jerez de la Frontera, waar zijn roots liggen. Na vijf jaar is hij terug in Nederland voor de Flamenco Biënnale. ‘In Jerez dansen we de flamenco met een knipoog.’

SABINE VAN DEN BERG

‘Iedereen kan flamenco doorvoelen. In Nederland of Japan zijn evengoed echte flamencoartiesten. Net als in Spanje heeft de één er affiniteit mee en de ander niet. Wij Spanjaarden hebben het natuurlijk wel makkelijker dan jullie. Wij worden dagelijks omringd met de Spaanse cultuur.’

Aan het woord is topflamencodanser Joaquín Grilo (42), die de derde Flamenco Biënnale in Nederland opende met de Sevillaanse danseres Pastora Galván en een gelegenheidsformatie van vijf musici. In de voorstelling *Sin muros* (Zonder muren) wordt de traditionele flamenco gemixt met jazz en een Bulgaarse herdersfluit: geen alledaagse combinatie.

De groep werd bij elkaar gebracht door de artistiek leider en directeur van het festival, Ernestina van de Noord. Grilo is voor de tweede maal in Nederland te zien. Hij sloot de Biënnale in 2006 spetterend af en is op verzoek van Van de Noord opnieuw hier. Hij verzorgt ook workshops in Amsterdam.

“Grilo komt uit Jerez de la Frontera, een fantastische stad en mijn favoriete flamencoweekvijver,” zegt Van de Noord. “De muziek en dans die je daar vindt, heeft een bepaalde schwing. Het is de stad van de *bulería*, een vrolijk flamencoritm dat op veel feesten wordt gespeeld.”

“Elke keer dat ik Joaquín zie optreden, raakt hij me op de een of andere manier direct in mijn buik. Hij beheerst de ritmes compleet en praat met zijn voeten. Hij voelt zich enorm vrij binnen de muziek en kan geweldig improviseren. Daarnaast is het ook nog eens zeer esthetisch wat hij op de planken zet.”

Grilo zegt zelf over zijn dansen: “Ik

Grilo geeft net zo makkelijk les aan mannen als aan vrouwen: ‘Ik heb er geen probleem mee om vloeiende heupbewegingen voor te doen.’

FOTO ELMER VAN DER MAREL

kan een engel of een duivel zijn. Het ligt eraan wat de muziek in me oproept. Soms begin ik serieus, maar een seconde later stop ik grappjes in mijn dans. Ik laat het van het moment afhangen. Dansen is als een spel. Ik communiceer met de muzikanten en dansers op het toneel, maar ook met het publiek. Ik heb iets te geven en zorg dat de mensen met een goed gevoel naar huis gaan.”

Na de opening in de Rotterdamse schouwburg zet Grilo koers naar Amsterdam voor het geven van dansworkshops. Grilo geeft drie lessen achter elkaar.

Elke groep krijgt anderhalf uur les zonder pauze. De gitarist wordt door Grilo met een rolletje snoep op de been gehouden. Zelf roept hij halverwege de tweede les om *agua*: een toekijkende cursist snelt naar de koelkast om een flesje te halen. De avond ervoor stond Grilo in vol ornaat op toneel, nu draagt hij trainingskleding.

De workshops zijn een serieuze

aangelegenheid. Grilo roept talloze malen *mirar*, kijken, en wijst op zijn oren om de leerlingen aan te sporen goed naar de gitaar te luisteren.

De danser klapt de ritmes en doet veel voor, terwijl de leerlingen zich met hem in het zweet werken. Sommigen zijn niet in staat het ingewikkelde voetenwerk foutloos uit te

‘De dagelijkse dingen geven mij kracht om fris op het podium te staan’

voeren, maar de groep professionals die in de laatste workshop verschijnt, laat zich er niet onder krijgen. Een aantal kan het hoge niveau wel aan. En dat doet Grilo goed. Er verschijnt een lachje om zijn mond en hij doet er nog een schepje bovenop. De dames en heren blijven uiterst geconcentreerd. Goed flamenco leren is een kwestie van train-

nen, trainen en nog eens trainen.

Grilo zelf oefent dagelijks. “Ik trek elke dag wel twee tot drie uur mijn dansschoenen aan om de boel bij te houden. Als ik naar een voorstelling toe werk, ken ik geen uren meer. Dan ga ik door tot ik alles van buiten ken. Ik heb geen dansstudio aan huis, maar hoop die in de toekomst wel te realiseren. Ik bouw een nieuwe woning met een danslocatie. Natuurlijk in Jerez de la Frontera.”

“Ik woon vlak bij zee. Die inspireert me. Ik kan er uren naar staren, of naar mijn kinderen die spelen, of naar mijn vrouw. Schoonheid is een onuitputtelijke inspiratiebron. De dagelijkse dingen geven mij de kracht om steeds fris het podium te betreden. In Jerez de la Frontera liggen mijn roots. De mensen dansen en musiceren heel anders dan de bevolking uit bijvoorbeeld Lebrija, een plaatsje dat maar achttien kilometer verderop ligt. Het belangrijkste bij ons is humor, lol maken; flamenco met een knipoog.”

Hij geeft zowel les aan dansers als aan danseressen. “Iedere man heeft een mannelijk en een vrouwelijk deel in zich. Ik kan het vrouwelijke deel in mijn lessen net zo goed aanspreken. Vrouwen dansen met veel meer vloeiende heupbewegingen dan de man. Ik heb er geen probleem mee om die voor te doen. Ik toon die op het toneel immers ook.”

In de workshop wijst hij na een uur op zijn achterste en imiteert hij met handgebaren een boezem. De danseressen moeten zich bewust zijn van hun vrouwelijkheid, niet als een plank rechtop blijven staan, maar moeten duiken om zich weer trots op te strekken terwijl ze hun vingers als de speren van een stierenvechter vooruit priemen.

Flamenco Biënnale, t/m 30/1 in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. www.flamencobiennale.nl Zaterdag geeft Grilo een masterclass voor gevorderde dansers in El Centro, Borgerstraat 112, 17:30 uur.

ADVERTENTIE

HERMAN KOCH
SIGNEERT
donderdag 27 januari
17.00 - 18.00
SELEXYZ
SCHELTEMA

www.hermankoch.nl

Twaalf nominaties The king's speech

Van onze kunstredactie

LOS ANGELES – De film *The king's speech* maakt dit jaar kans op twaalf Oscars.

De film over de stotterproblemen van de Britse koning George VI (Colin Firth) is onder meer genomineerd voor beste film, beste acteur, beste regie en beste script. De western *True grit* van de broers Joel en Ethan Coen kreeg tien nominaties, waaronder die voor beste film, beste regie en beste acteur (Jeff Bridges).

Inception en *The social network*, werden acht keer genomineerd. Firth en Bridges nemen het op tegen

gen onder anderen Javier Bardem (*Biutiful*), Jesse Eisenberg (*The social network*) en James Franco (*127 Hours*). Annette Bening (*The kids are all right*), Natalie Portman (*Black swan*) en Michelle Williams (*Blue Valentine*) zijn kanshebbers in de categorie beste actrice. De uitreiking is op 27 februari in Los Angeles.